

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk Gebied**
Cluster Natura 2000

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6011 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Datum 21 juni 2022
Betreft Antwoorden op schriftelijke vragen over het bericht 'Fryslân wil geen
extra stikstofgevoelig Natura 2000-gebied'

Ons kenmerk
DGNVVG-NP / 22260745

Uw kenmerk
2022Z11290

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik de Tweede Kamer de antwoorden op de vragen van de leden Van Campen en Bevers (beiden VVD) over het bericht 'Fryslân wil geen extra stikstofgevoelig Natura 2000-gebied' (ingezonden 7 juni 2022, kenmerk 2022Z11290).

Christianne van der Wal-Zeggelink
Minister voor Natuur en Stikstof

2022Z11290

1

Bent u bekend met het bericht 'Fryslân wil geen extra stikstofgevoelig Natura 2000-gebied'? ¹

Antwoord

Ja.

2

Klopt het dat u het 'Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden' in september dit jaar wil vaststellen?

Antwoord

Vaststelling zal naar verwachting kort na het reces plaatsvinden.

3

Wat is er veranderd sinds de brief van 13 november 2019 waarin uw ambtsvoorganger schreef de aanwijzingsbesluiten van Natura 2000-gebieden kritisch te willen bezien, waar mogelijk habitattypen te schrappen en natuurgebieden samen te voegen of anders in te delen, en het Wijzigingsbesluit aanwezige waarden niet vast te stellen, dat maakt dat u het Wijzigingsbesluit nu wel gaat vaststellen? ²

Antwoord

Het kritisch bezien heeft plaatsgevonden door het laten uitvoeren van twee onderzoeken, waarvan de uitkomsten op 13 oktober 2020 met uw Kamer zijn gedeeld (Kamerstuk 32 670, nr. 2000, met de rapporten als bijlagen). In deze brief werd specifiek ten aanzien van het wijzigingsbesluit opgemerkt: "Het Wijzigingsbesluit Aanwezige waarden heeft tot doel fouten in de oorspronkelijke aanwijzingsbesluiten te corrigeren. Omdat dit besluit nog niet definitief is, zijn er volgens de onderzoekers momenteel te weinig en (in mindere mate) te veel doelen opgenomen in de aanwijzingsbesluiten." Reeds op dat moment was dus al duidelijk dat het wijzigingsbesluit alsnog vastgesteld zou moeten worden. Vorig jaar is daar ook door de Europese Commissie op aangedrongen. Inmiddels is het vanwege het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) extra belangrijk dat er duidelijkheid is over welke waarden in de gebieden beschermd moeten worden: het niet vaststellen van het wijzigingsbesluit zou die duidelijkheid in de weg staan.

4

Om welke habitattypen en soorten gaat het precies bij de in de hoofdlijnenbrief van 1 april genoemde circa 100 aanwijzingsbesluiten waarvan 'ongeveer twee derde van de betreffende habitats stikstofgevoelig [zijn]'? ³

¹ Nieuwe Oogst, 1 juni 2022 'Fryslân wil geen extra stikstofgevoelig Natura 2000-gebied' (<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2022/06/01/fryslan-wil-geen-extra-stikstofgevoelig-natura-2000-gebied>)

² Kamerstuk 35 334, nr. 1

³ Kamerstuk 33 576, nr. 265

Antwoord

Zie de bijlage bij deze brief.

5

Is er volgens u thans voldoende data voor de analyse van de kwaliteit van habitats en soorten in een bepaald Natura 2000-gebied? Zo nee, komen de aanwijzingsbesluiten dan niet te vroeg? Zo ja, in hoeverre is het dan terecht dat de provincie Friesland vragen stelt bij de huidige kennis over de kwaliteit van bepaalde habitattypen, waarop de kwalificatie rust om bepaalde Natura 2000-gebieden als stikstofgevoelig aan te merken?

Antwoord

Het wijzigingsbesluit komt niet te vroeg, omdat de gegevens, waar het besluit op is gebaseerd, reeds in 2017 bekend waren. Het ontwerp-wijzigingsbesluit is in goed overleg met de voortouwnemers van de gebieden tot stand gekomen. Over de juistheid van het ontwerp-wijzigingsbesluit bestond geen twijfel. Geen van deze voortouwnemers heeft dan ook in 2018 een zienswijze ingediend. De provincie Friesland heeft ook nadien geen onderzoeksgegevens overgelegd waaruit zou blijken dat de eerdere overeenstemming op een onjuiste wetenschappelijke basis zou berusten.

6

Hoeveel hectare stikstofgevoelige Natura 2000 zal er met de aanwijzingsbesluiten in totaal bij komen? Kunt u het totaal aan 'extra' stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden ook onderverdelen per provincie?

Antwoord

Er komen geen extra Natura 2000-gebieden bij die stikstofgevoelig zijn. Het gebied Oudegaasterbrekken bevatte al stikstofgevoelige natuur, alleen was de kritische depositiewaarde (KDW) van de aangewezen habitats niet overschreden. Dit gebied is nu het enige waarvoor als gevolg van het wijzigingsbesluit getoetst moet worden op stikstofdepositie vanwege de (reeds bestaande) overbelasting van veenmosrietland (dat samen met hoogveenbos wordt toegevoegd aan het aanwijzingsbesluit).

Het is nog niet precies bekend wat het areaal is waar de KDW van de habitats van het wijzigingsbesluit van wordt overschreden. Op basis van AERIUS-2021 is ingeschat dat het gaat om circa 980 ha, verdeeld over 100 gebieden. Dat is dus gemiddeld ongeveer 10 ha per gebied en minder dan 1% extra oppervlakte die overbelast is.

Wat dit voor gevolgen heeft voor de stikstofberekeningen, hangt sterk af van de precieze locatie: in de meeste gevallen liggen de habitats van het wijzigingsbesluit te midden van andere overbelaste habitats, waardoor er op die locaties geen extra belemmeringen voor toestemmingverlening zijn.

7

In hoeverre zullen er veehouders zijn die door de nieuwe stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden opeens aangemerkt kunnen worden als een zogeheten piekbelaster? Kunt u een schatting maken van het aantal 'nieuwe' piekbelasters per provincie?

Antwoord

In de beschikbare tijd kan deze vraag nog niet met zekerheid beantwoord worden, omdat de zogenoemde pre-release van AERIUS-2022 nog niet beschikbaar is.

Ons kenmerk
DGNVLG-NP / 22260745

8

Wat vindt u ervan dat de provincie Friesland aangeeft onvoldoende in beeld te hebben wat de juridische gevolgen gaan zijn van het vaststellen van het Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden?

Antwoord

Het is inderdaad nog niet duidelijk is in hoeverre de bescherming van de betrokken habitattypen en leefgebieden daadwerkelijk uit gaat maken in de toetsing van vergunningaanvragen. Die duidelijkheid is uiteraard gewenst en zal ook binnenkort gaan ontstaan, zodra deze zomer de pre-release van AERIUS-2022 beschikbaar komt voor de bevoegde gezagen.

9

Kunt u in antwoord op deze vragen aangeven wat de juridische gevolgen gaan zijn voor ondernemers en de legalisatie van PAS-melders in de buurt van gebieden die met de vaststelling van het Wijzigingsbesluit stikstofgevoelig worden?

Antwoord

Ondernemers kunnen te maken krijgen met extra hexagonen die relevant zijn bij toestemmingverlening. Zie ook het antwoord op vraag 8.
Of, en zo ja welke, gevolgen dit wijzigingsbesluit heeft voor de legalisering van PAS-melders wordt momenteel onderzocht. Overigens werden de extra hexagonen ook al ten tijde van het PAS meegenomen.

9

In hoeverre is er, met inachtneming van de verwachte 'extra' stikstofgevoelige natuur en alle bijkomende juridische gevolgen voor de betreffende ondernemers, agrarische bedrijven en omwonenden, bij de aanwijzingsbesluiten rekening gehouden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met de regionale en lokale bijzonderheden (te weten artikel 2, lid 3 van de Habitatrichtlijn)?

Antwoord

Het genoemde artikel van de Habitatrichtlijn mag niet betrokken worden bij de vraag welke habitattypen en soorten beschermd moeten worden via het aanwijzingsbesluit. Uit vaste jurisprudentie, aangehaald in het ontwerp-wijzigingsbesluit, blijkt dat alle (in meer dan verwaarloosbare mate) aanwezige habitattypen en soorten van bijlagen 1 en 2 van de Habitatrichtlijn aangewezen moeten worden. Bij het nemen van maatregelen moet vervolgens rekening worden gehouden met de vereisten van art. 2.

Bijlage: overzicht van de voorgenomen wijzigingen uit het Wijzigingsbesluit
Aanwezige waarden Habitatrichtlijngebieden (voor de betekenis van nummers en
codes, zie www.natura2000.nl)

Ons kenmerk
DGNVLG-NP / 22260745

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
1	H2170				ja
1		H1340			nee
1		H1351			nee
1		H1903			ja (leefgebied)
2	H1320				ja
2	H6230				ja
2	H6430A				nee
2	H6430B				nee
2	H6430C				ja
2		H1364			nee
3	H2110				ja
3		H1364			nee
4		H1364			nee
5	H1330A				ja
5		H1364			nee
7		H1903			ja (leefgebied)
9		H1149			nee
9		H1163			nee
10	H7140B				ja
10	H91D0				ja
10		H1149			nee
10		H1163			nee
13	H6430A				nee
13	H6430B				nee
13	H7140A				ja
13		H1042			ja (leefgebied)
15	H3130				ja
15	H9190				ja
16	H2320				ja
16	H3130				ja
16	H3160				ja
17	H3130				ja
17	H4030				ja
17	H6230				ja
17	H7110B				ja
17	H7150				ja
18	H6230				ja
18	H6430A				nee
21			H91D0		
22	H91D0				ja
23		H1042			ja (leefgebied)
24	H2320				ja

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
24	H3160				ja
24	H6230				ja
24			H7110B		
25		H1042			ja (leefgebied)
25		H1337			nee
28	H3160				ja
28	H7110B				ja
28	H91E0C				ja
29	H3130				ja
29	H5130				ja
29	H9120				ja
30	H3110				ja
30	H91D0				ja
32	H3130				ja
32	H91D0				ja
34	H6430B				nee
35	H6430B				nee
36	H6430B				nee
36	H91E0A				nee
36	H91E0B				ja
36	H91E0C				ja
36		H1145			nee
36		H1163			nee
37	H6230				ja
37	H6430A				nee
37			H3150		
38	H6430B				nee
38	H9120				ja
38	H91E0C				ja
39	H2320				ja
39	H3130				ja
39	H3150				nee
39	H3260B				nee
39	H91F0				ja
42	H7150				ja
44	H2330				ja
44	H9190				ja
45	H9160A				ja
45	H9190				ja
45	H91D0				ja
47	H4010A				ja
47	H4030				ja

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
47	H7150				ja
47	H9120				ja
48	H4030				ja
49	H2310				ja
49	H2330				ja
49	H3160				ja
49	H5130				ja
49	H7140A				ja
49	H7230				ja
49	H9120				ja
49	H9160A				ja
49	H9190				ja
49	H91D0				ja
49	H91E0A				nee
49	H91E0B				ja
49		H1096			ja (leefgebied)
49		H1134			mogelijk (leefgebied)
50	H4010A				ja
50	H4030				ja
51	H9190				ja
53	H2330				ja
53	H3160				ja
53	H6230				ja
53	H6410				ja
53	H7150				ja
53	H9190				ja
53		H1042			ja (leefgebied)
54	H5130				ja
54	H6410				ja
54	H7120				ja
54	H7150				ja
54	H91E0C				ja
57	H91D0				ja
58	H3160				ja
58	H3260A				nee
58				H1831	
60	H9120				ja
60		H1166			mogelijk (leefgebied)
61		H1042			ja (leefgebied)
62	H4030				ja
62	H91E0C				ja
65		H1145			nee

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
69	H6230				ja
69	H6430A				nee
69	H7140A				ja
69	H7230				ja
69	H91E0C				ja
70	H3150				nee
70	H6510A				ja
70	H6510B				ja
70		H1337			nee
71	H6430A				nee
71	H91E0C				ja
71		H1337			nee
72	H1330B				ja
72	H3140				nee
73	H3150				nee
73		H1149			nee
74	H3140				nee
74			H6430A		
74	H6430B				nee
74		H1134			nee
76	H6430A				nee
76	H6430B				nee
82	H91E0A				nee
82			H6430B		
83	H6510A				ja
84	H2110				ja
84	H2130A				ja
84	H2140A				ja
84	H2150				ja
84	H2180B				ja
84	H2190B				ja
84	H6230				ja
84	H7210				ja
85	H2160				ja
85	H2180C				ja
85		H1903			ja (leefgebied)
87	H2110				ja
87	H6430C				ja
88	H7210				ja
88		H1149			nee
94	H3130				ja
94	H6430A				nee

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
94	H6430B				nee
96	H2110				ja
96	H2180C				ja
96	H2190D				nee
97	H2110				ja
97	H2190C				ja
97	H3140				nee
97	H6430A				nee
97		H1149			nee
97		H1166			mogelijk (leefgebied)
100	H2130B				ja
100	H2190C				ja
100	H6430B				nee
100	H7210				ja
101	H1110B				nee
101	H1140B				nee
101	H2170				ja
101	H2180C				ja
101			H1320		
101			H6430C		
101		H1364			nee
101		H1365			nee
103	H6430B				nee
103		H1163			nee
105	H91E0A				nee
105	H91E0C				ja
109		H1337			nee
109				H1134	
111		H1134			mogelijk (leefgebied)
111		H1145			nee
111		H1149			nee
112		H4056			mogelijk (leefgebied)
113	H2120				ja
113		H1351			nee
115	H2130A				ja
115			H2130B		
115		H1364			nee
115		H1365			nee
116	H1330A				ja
117	H1330B				ja
117	H2110				ja
117	H2130C				ja

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
117	H2170				ja
118	H2130A				ja
118	H2160				ja
118	H7210				ja
118		H1103			nee
118		H1351			nee
118		H1364			nee
122	H1140B				nee
122	H2130A				ja
122		H1351			nee
122		H1364			nee
123	H1140B				nee
123	H2180B				ja
123	H2180C				ja
123	H2190A				ja
123	H2190B				ja
123	H2190D				nee
128	H7150				ja
128	H9120				ja
130	H3130				ja
130	H3150				nee
130	H4010A				ja
130	H6430A				nee
130	H7150				ja
131	H4030				ja
131	H9120				ja
132	H3150				nee
132	H6230				ja
132		H1134			mogelijk (leefgebied)
132		H1166			mogelijk (leefgebied)
133	H9120				ja
133	H91D0				ja
133		H1042			ja (leefgebied)
133		H1163			nee
134	H6410				ja
134	H7140A				ja
134			H2310		
135	H9120				ja
135	H9160A				ja
135	H9190				ja
135	H91D0				ja
136		H1149			nee

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
137	H7150				ja
137	H91D0				ja
137		H1149			nee
138	H4010A				ja
138	H4030				ja
138	H6410				ja
138	H7150				ja
138	H9120				ja
138		H1134			mogelijk (leefgebied)
138		H1337			nee
138				H1166	
139		H1134			nee
139		H1149			nee
141		H1337			nee
142	H9160A				ja
142	H91D0				ja
144	H91D0				ja
145	H6430A				nee
145	H6430C				ja
145	H9120				ja
145	H9190				ja
145	H91F0				ja
145		H1042			ja (leefgebied)
145		H1149			nee
145		H1163			nee
145		H1166			mogelijk (leefgebied)
147	H6410				ja
147	H9120				ja
147	H9190				ja
147		H1134			mogelijk (leefgebied)
147		H1149			nee
147		H1163			nee
148	H6430A				nee
148	H9120				ja
148		H1037			nee
149	H3130				ja
149	H6410				ja
149		H1037			nee
150	H9120				ja
150	H91E0A				nee
150		H1145			nee
152	H6430C				ja

gebiedsnr.	toe te voegen (sub)type	toe te voegen soort	te verwijderen (sub)type	te verwijderen soort	stikstofgevoelig
152	H91E0C				ja
153	H6510A				ja
153	H9120				ja
153		H1337			nee
154	H6430A				nee
155	H9120				ja
155			H2330		
156			H6510A		
156		H1078			ja (leefgebied)
157	H4030				ja
157		H1337			nee
158	H6430C				ja
158	H7220				ja
159		H1337			nee